

POSLANIKOVE A.S. „CIPELE“

A šta ćeš da mu kažeš, moj Amire, sad kad ga vidiš?

Izgovorih to sam sebi, stojeći pred našom kućom šeperušom, blatnjav i mokr do gole kože jednog jesenjeg dana, nekad krajem sedamdesetih. Pred mokrim bosim nogama mi stare cipele. Kundure djedove. U desne odvaljen đon, u lijeve prednji dio sav izvrnut i napunjen blatom.

Gledam u njih i plačem. Strah me. Ne kazne, već djedova pogleda.

A i kako da ne bude kad iznevjerih emanet što mi ga dade.

Rahmetli djed mi Suljo bi plaho viđen čovjek u cijelim Ravnama. Ako se šta pokvari, Suljo popravi. Ako ko oboli, Suljo mu se prvi u kući nađe. Insan od riječi i poštenja. Zato se triput mjerilo kako i šta će se pred njim reći.

A onda, jednog jesenjeg dana, negdje krajem sedamdesetih, djedu Sulji se teška bolešćura na prsa svali. Iskopni k'o lanjski snijeg. Danima su mu u sobu samo mati i tetke ulazile, kad jedne večeri reče da dođem i ja.

„Dugo se evo premišljam ko bi mi to najbolje mog'o, i skontam da bi mi to ponajbolje ti uradio“, reče, prodirući očima u moje oči.

Ne migam, a opet sav treperim. Kako i ne bih. Od pune kuće čeljadi djed izabra da mu, eto, to njemu nešto bezbeli plaho važno, baš ja udesim.

„U Podveležju ima jedna moja rodica, Hanka.“

Nakašlja se.

„A znaš li ti gdje je Podveležje?“

„Znam, djede“, rekoh k'o iz topa.

Nisam baš znao. Znao sam samo da bi djed ponedjeljkom nabaci ruksak na leđa i pravo prema tom Podveležju.

„Spremio sam ruksak. Da odneseš to u mene rodici Hanki.“

„Hoću, djede.“

Onda malo zašuti.

„Al' nemoj to nositi kao da nosiš nešto svoje. Nego kao da sam ja pošao, a ti me samo zamjenjuješ. Je l' jasno?“

„Jasno.“

„Ako te neko vidi, neka misli da sam ja. Eto, tako da mi to odradiš. Ama baš sve u korak, k'o što bih i ja sam. Ni zehru manje ni više.“

Ovo zadnje mi se posebno ureza u glavu i ja cijelu noć jedva da sklopih oči.

Sutradan su djeda već odveli u bolnicu. Na predulazu osta omanji ruksak. Uz ruksak djedove cipele. Gledam u njih i razmišljam. Goleme, pohabane. A opet, djed je bio jasan.

Valjalo je uraditi sve onako kako bi uradio i on sam. Ni zehru ni manje ni više.

Naposljetku, navukoh ih, ruksak prebacih preko leđa i zapilih preko Omerove njive u pravcu Podveležja.

Idem ja, idu cipele za mnom.

Jedna naprijed, ja za njom; druga nazad, ja opet za njom.

Goleme, za tri broja mi veće. Zato, svaka tri koraka stanem, navučem, zategnem šnjure. Do pola puta dogurah. A onda udari kiša i ja zaključih da po mokroj travi s onim djedovim kundurama neću ni dokle, a kamoli do Podveležja stići. Vratih se kući mokar, blatnjav i ljut.

Prespavah noć pa ujutru ponovo nazuh one djedove kundure i ponovo udri preko Omerove njive. Nije sunce prešlo ni polovinu neba, a ona jedna djedova cipela se skroz odvali. Osta noga bosa i ja ne mogodoh ništa drugo no da se opet vratim kući.

Trećeg dana, djed još u bolnici, a ja ruksak na rame pa gledam u one njegove kundure. Mame strahopoštovanje. Ali velike mi. I napukle. Djed bi mog'o s njima, ali kako ću ja?

Mati govori da obujem opanke, biva, s tim kundurama se više ni koraka ne mere.

Al' ja ni mukajet. Djed je rek'o samo onako kako bi to on i nikako drugačije. Ako ne mogu pješke, mogu autobusom, zaključih na kraju.

Klapaju za mnom cipele. Hem goleme, hem napukle, pa me sad još i žuljaju. Tako uđoh u autobus.

Vozač pogleda mene, pa u noge mi.

„Ne može.“

„Kako ne može?“

„S takvim cipelama ne može.“

Spustih pogled. Desna cipela skroz bez đona, lijeva naprijed sva napunjena blatom.

Ljudi iza mene galame. Izađoh. Autobus ode, a ja se pokunjen kući vratih pred sami akšam.

U kući puno svijeta, komšija i rodbine. Djed doš'o iz bolnice. Gledam ga. Ne smijem da mu priđem. Cipele pred kućom. I rusak. Neotvoren. Kad se svjetina rasu i ostadosmo sami mi, zovnu me.

„Jesi odnio ono što si trebao?“

„Nisam.“

„Znam“, govori dok hvata dah.

To „znam“ me presiječe.

„A je l' ti znaš šta se desilo?“

Odmahnuo sam glavom.

Djed malo zašuti.

„Znaš li ti da ja već godinama u onom ruksaku svojoj rodici, udovici Hanki, nosim lijek da njime liječi maksuma što mu se dušmanica svali na prsa pa ne popušta, k'o što evo ne popušta ni mene moja?“

Šutim.

„Zadužio me njegov babo dok je još bio živ. I ja evo već godinama ponedjeljkom taj dug na Podveležje nosim. Dosad nijedan preskočio nisam.“

Vatra mi guta obraze.

„Išao sam, djede, tri dana zaredom, ali one cipele...“

Prekide me.

„Muč. Mali jučer dobi temperaturu i danas ga smjestiše u bolnicu. Hanka pola sela obišla da za hećima pare uzajmi. Kakav rezalet na moj obraz, a ti meni o cipelama pričaš!“

„Ali, djede... zar mi ti ne reče da uradim sve onako kako bi ti? U korak isto kao ti. Ni zehre ni više ni manje. Ja sam...“

Podiže ruku.

Ušutio sam.

„Pa ja sam tebi rekao da emanet preuzmeš i da u tome budeš kao ja. Ono što se trebalo ispoštovati, da se bez greške ispoštuje. A šta si ti radio!? Umjesto da poneseš emanet, ti si danima nosao u mene cipele.“

Ove djedove riječi dugo poslije su mi zvonile u ušima prije nego što ih zaboravih, kao što zaboravih i mnogo štošta drugo što mi je djed govorio i što se u našoj staroj kući šeperuši radilo i učilo. Međutim, kako to obično biva, kad čovjek dotakne najdublje dno, poželi da se uspravi. Tako i ja, nekad poslije rata, poželjeh da se uspravim pa se počeh vraćati vjeri.

Ilmihal. Sufara. Jedno predavanje, drugo, treće.

Počeh čitati o Poslaniku, alejhis-selam. Učih hadise. Počeh mijenjati navike. Postah ustrajan.

Traja to godinama.

A onda, ne znam kad i kako, ali počeh uviđati da već poodavno sve više gledam u „cipele“ koje je nosio Poslanik, alejhis-selam, a sve manje u put kojim je hodao i emanete koje nam je ostavio da ih nastavimo nositi. Shvatih da počeh zaboravljati gdje idem, kome idem i zašto idem.

„Je li moguće da pravim opet istu grešku?“, preispitivao sam baš tim riječima, godinama prije, svoja tadašnja stanja.

Sve dok mi se pred očima ne ukaza jedna stara slika.

Kuća šeperuša. Djed pred vratima. Ruksak pored njega. I njegove stare pohabane cipele.

Gleda u mene, smješka mi se ispod brka i kazuje:

Nije problem u cipelama. Daleko bilo! Ako, i „cipele“ trebaju. Ali problem je kad zbog njih zaboraviš kuda ideš i ono još važnije – zbog čega ideš.

Sjeti se kako zbog toga „bolesni“ postaju još „bolesniji“, a „siromašni“ još „osramoćeniji“ i „poniženiji“.

Zato ne dozvoli sebi da stojiš zagledan Mu u „cipele“, dok emanet, Mu, kraj nogu ti prolazi.

Jer ako, ne daj Bože to dozvoliš, e tek Njemu, moj Amire, od sramote nećeš moći ama baš ništa da kažeš onda kad ga vidiš.